

Desmuntant l'odi: els grups en l'aprenentatge

per David Nàcher ([@nacherd](#))

Ens eduquen i ens eduquem en la diferència, en tenir por del diferent i en no compartir espais i experiències amb aquells que són “raros” i diferents. Aquesta és la conclusió a què he arribat després de veure'm a mi mateix i confrontar les meves pors davant del mirall. Permeteu-me que ho expliqui amb un exemple d'història vital.

En néixer comencem a dividir-nos del que tenim al nostre costat. Ja no és només la tradició del blau per als nens i el rosa per a les nenes, sinó que la diferència es troba també en les joguines que tenim, la roba que portem, el que veiem al nostre voltant i, fins i tot, el to amb què ens parlen i els rols que percebem en els altres infants i adults. Això fa que els nens vegin les nenes socialment diferents, i es comença a articular la visió negativa del nen que juga amb nines i la nena que juga a pilota.

Un cop comencem l'escola, o almenys en el meu cas, et divideixen en grups A i B, i tens poca relació amb els companys i companyes de l'altra línia. Ho vulguis o no, la competició existeix, el professorat té la seva línia preferida i et comences a configurar com un grup tancat. Les competicions o exhibicions escolars fan més gran aquest forat i les dues classes semblen mons paral·lels enfrontats per reclamar la màxima atenció dels professionals docents i no docents.

Alhora, tot el que t'envolta (activitats extraescolars, educació no formal, vacances...) està configurat sempre per grups d'edat, cosa que impedeix que et relacionis amb gent tres o quatre anys més gran, o tres o quatre anys més jove, que tu. Si no tens la sort de tenir germans o germanes o vincles familiars forts, quan ets adolescent et relaciones únicament amb nois o noies de la teva edat, i això es pot convertir en una forta llosa en la relació transgeneracional. Aquest fet es projecta en el futur i quan s'arriba a l'adulthood passa exactament igual, cosa que perpetua aquesta situació.

Ens entenem, oi? Font: [Pixabay.com](https://pixabay.com).

Per acabar el meu exemple, arribem als estudis superiors, on aquest tancament grupal es culmina. L'endogàmia laboral al nostre país és una pandèmia que comença a la formació professional i a la universitat i s'allarga durant la vida laboral amb els col·legis laborals, fruit d'un repartiment gremial de la feina. Si ets polític has de defensar els teus, i fins i tot un sociòleg esdevé l'"enemic" en cas de lluitar per una plaça laboral; podria continuar: amb totes les altres professions passa exactament el mateix.

Aquesta explicació generalista i, segons com, matussera és un indicador de la manera com som educats, que ens porta a formar un grup d'iguals i a protegir-lo d'atacs externs, que podrien comprometre'l i fer que perdés l'essència. Això ha fet que ara, arribant a la trentena, tingui diversos grups d'amics/coneguts homogenis i que cada cop sigui més difícil permeabilitzar aquesta realitat.

En aquests grups petits, amb individus de la mateixa procedència tant social com ètnica com econòmica, les relacions i interaccions es limiten amb d'altres de semblants, en llocs clau com poden ser bars, discoteques, llocs interassociatius i esports, i d'aquesta manera es teixeixen xarxes d'interessos comuns. Aquestes xarxes a nivell social es vertebreren en majories i minories depenent

de la seva grandària i/o de la seva capacitat d'influència exterior. Les majories es defensen per assolir i mantenir el poder i tenir una major capacitat davant dels possibles intrusismes de les minories. Aquest poder també el tenen les minories amb capacitat d'influència.

Aquests relats, que poden semblar o bé naturals o bé culturals, són els que de vegades ataquen aquells que són d'un grup menor i els atribueixen prejudicis pel tret diferenciador. Aquestes conductes porten des de la difusió de rumors causats per estereotips a agressions físiques o verbals. El racisme, el masclisme, l'homofòbia, la xenofòbia o l'odi als sense llar són els exemples diaris més comuns i conformen les diferents violències que podem mostrar com a individus.

Manifestació feminista. Font: Anticapitalistes.net.

A més a més a nivell personal comporta, com a mínim dos problemes afegits. El primer i el que més es veu, és la violència exercida contra el col·lectiu que no té el poder conformat per la majoria o el grup amb capacitat d'influència. Dones, homosexuals, migrants, lesbianes, joves, pobres negres, musulmans, pateixen uns prejudicis clars en la nostra societat, encara més si reuneixen més d'un d'aquests trets – això els pot portar a ser discriminats interseccionalment. L'altre fet, no tan visible, i més estès, és la problemàtica dels qui no es defineixen com a individu purament d'un grup. Una persona exclosa d'un grup preestablert amb uns límits clars serà clarament assenyalada. Per tant, persones interculturals, asexuals, poliamoroses, interpolítiques o fora de grups d'edat, es veuran, molts cops, allunyades de les realitats grupals en què es divideix la nostra societat.

Tampoc voldria caure en el relativisme absolut en aquest article. És evident que una cultura i uns principis formats per uns valors adoptats de l'ambient en que vivim, uns grups socials i una realitat pròxima són importants per construir-nos com a persones. A allò que em refereixo és que la nostra identitat ha de fer un salt més i ser permeable i flexible, basada en la barreja i l'aprenentatge

constant, des del respecte a l'altre, i encarada a compartir i crear conjuntament per evolucionar com a persones.

És evident que la teoria és molt fàcil i que la solució és complicada. Personalment proposo unes idees per a la reflexió, que poden complementar-se amb moltes altres:

- Deconstrucció de l'individu i la societat: la resposta comença per un mateix. En el fons tots hem estat aprenents i coresponsables del que està passant i la resposta més immediata és començar per un mateix. El procés és llarg i tots tenim contradiccions, però la solució general comença per canviar-se un mateix.
- Estudiar individualment el problema, per donar una solució global: hem de buscar la millor solució punt per punt, violència per violència, des del nivell més micro, sense perdre de vista la interseccionalitat dels casos.
- La fita és eliminar totes les opressions i les violències personals i col·lectives, sense oblidar qui és l'opressor i qui és l'oprimit, empoderant el segon i tenint clar que els opressors han de perdre poder, sense cap por, per empoderar l'altre. Al final el que es busca són relacions al mateix nivell i, per tant, és "fàcil" començar per un mateix.
- Estar orgullós d'un mateix sabent que és possible canviar el que no t'agrada i mantenir-te en el canvi.
- No caure en l'estudi biològic del comportament humà per resoldre els grans enigmes que tenim. Molts dels fets humans vénen condicionats per la història, la cultura i les tradicions i, encara que sigui de forma subconscient i quasi irracional, no ve predeterminat per la testosterona o els estrògens.
- S'ha d'aprendre a viure en la complexitat, l'error, la contradicció i l'oxímoron. És el que comporta l'aprenentatge continu, al final Pareto i la seva constant del 20-80 es compleix moltes més vegades del que ens pensem.
- Finalment la idea que costa més i que hauria de ser la més fàcil: CALLA i ESCOLTA el que pateix la violència, seràs més feliç i t'equivocaràs menys.

Imatge de portada: Cubs de Rubbik. **Font:** [Viquipèdia](#).